

PRAWO HOLDINGOWE

Praktyczny komentarz

redakcja
Mateusz Baran, Aleksandra Czarnecka

Mateusz Baran, Aleksandra Czarnecka
Andrzej Dunikowski, Przemysław Furmaga
Witold Gwizdek, Michał Klimowicz
Justyna Solnica, Katarzyna Żółcińska

PRAWO HOLDINGOWE

Praktyczny komentarz

redakcja
Mateusz Baran, Aleksandra Czarnecka

Mateusz Baran, Aleksandra Czarnecka
Andrzej Dunikowski, Przemysław Furmaga
Witold Gwizdek, Michał Klimowicz
Justyna Solnica, Katarzyna Żółcińska

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 lipca 2022 r.

Recenzent

Dr hab. Aleksander Kappes, prof. UŁ

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący

Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne

JustLuk

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2022

ISBN 978-83-8286-674-2

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

PRZEDMOWA

Szanowni Państwo,

mamy przyjemność oddać w Państwa ręce komentarz do tzw. prawa holdingowego przygotowany w kancelarii Crido Legal J. Ziółek i Wspólnicy sp. k. Komentarz odnosi się do materii okrzykniętej jedną z największych (czy nawet największą) i rewolucyjnych nowelizacji Kodeksu spółek handlowych (ustawa z 9.02.2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. poz. 807). W naszej pracy skoncentrowaliśmy się na tej części Nowelizacji, która dotyczy właśnie prawa holdingowego. Nie ulega kwestii, że zmiany te mają charakter systemowy i mogą nieść za sobą daleko idące konsekwencje dla uczestników obrotu.

Nasz komentarz opracowali praktycy. Jego autorami i redaktorami są bowiem doświadczeni prawnicy korporacyjni, doradzający na co dzień spółkom prawa handlowego w ramach Zespołów Corporate i M&A kancelarii Crido Legal.

Naszym celem było przede wszystkim stworzenie materiału użytecznego dla praktyków, w tym przedsiębiorców, członków organów spółek, adwokatów, radców prawnych i notariuszy. W związku z tym staraliśmy się omówić problemy, które mogą pojawić się u uczestników obrotu podczas stosowania przepisów, a aby zapewnić większą przejrzystość, zawarliśmy w opracowaniu przykłady, grafy i wykresy.

Z perspektywy czasu trzeba powiedzieć, że przygotowanie praktycznego komentarza do nefunkcjonujących dotychczas w obrocie insty-

tucji prawnych stanowiło nie lada wyzwanie intelektualne. Materia jest nie tylko niezwykle złożona, ale także, co stanowiło dodatkową trudność, niestety w wielu obszarach niedoskonała. Jakkolwiek poruszone w treści *Komentarza* kwestie dyskutowaliśmy w gronie Autorów i Redaktorów, próbując wypracować tym samym najbardziej prawdopodobną i prawidłową interpretację komentowanych przepisów oraz zidentyfikować istotne zagadnienia praktyczne, każdy z Autorów wyraża w *Komentarzu* własne poglądy, w związku z czym możliwe są pewne różnice w prezentowanych stanowiskach.

Komentowana przez nas Nowelizacja przyjmowana była w atmosferze gorącego sporu prawniczego, a Projektodawcy mierzyli się zarówno z argumentami przemawiającymi za brakiem potrzeby przyjmowania takich przepisów, jak i konstruktywną krytyką, w ramach której prezentowano szereg rozwiązań alternatywnych. Jednak to właśnie „prawo holdingowe” w brzmieniu co do zasady zbieżnym z inicjatywą Projektodawcy będzie od października 2022 r. obowiązującym w Polsce prawem. W związku z tym, choć jest ono niedoskonałe i można (i zapewne w wielu obszarach należy) zgłaszać postulaty co do dokonania stosownych korekt, już jesienią przedsiębiorcy będą musieli zadbać o stosowanie nowych przepisów właśnie w tym brzmieniu.

Korzystając z okazji, dziękujemy wszystkim członkom zespołu CRIDO, którzy wspierali nas w pracach. Szczególne podziękowanie kierujemy do Anny Wcisło, Konrada Sadowskiego, Filipa Sobocińskiego i Michała Tokarza. Ponadto bardzo dziękujemy prof. dr. hab. Aleksandrowi Kappesowi za dokonanie recenzji opracowania oraz przedstawienie wnikliwych uwag i komentarzy.

Mamy ogromną nadzieję, że nasza analiza i wnioski, do których doszliśmy, okażą się pomocne przy wdrażaniu nowych przepisów w Państwa organizacjach.

Warszawa, 18.05.2022 r.

Mateusz Baran i Aleksandra Czarnecka

Art. 4 § 1 pkt 4 lit. f

Słowniczek. Spółka dominująca. Wywieranie decydującego wpływu

f) wywiera decydujący wpływ na działalność spółki kapitałowej zależnej albo spółdzielni zależnej, w szczególności przez zawarcie między spółką dominującą a spółką zależną umowy przewidującej zarządzanie spółką zależną lub przekazywanie zysku przez taką spółkę

1. Wprowadzenie art. 4 § 1 pkt 4 lit. f a uchylenie art. 7 k.s.h.

1.1. Wprowadzenie art. 4 § 1 pkt 4 lit. f jest związane z uchyleniem z dniem 13.10.2022 r. art. 7 k.s.h.

1.2. Artykuł 7 k.s.h. regulował tzw. koncerny umowne, wprowadzając możliwość zawierania umów o zarządzanie spółką zależną lub przekazywanie zysku przez taką spółkę. Jego treść została w pewnym zakresie przeniesiona do art. 4 § 1 pkt 4 lit. f k.s.h., który stanowi, że spółką dominującą jest taka spółka handlowa, która wywiera decydujący wpływ na działalność spółki kapitałowej zależnej albo spółdzielni zależnej, w szczególności przez zawarcie między spółką dominującą a spółką zależną umowy przewidującej zarządzanie spółką zależną lub przekazywanie zysku przez taką spółkę.

1.3. Dzięki temu możliwość utworzenia „grupy spółek” w rozumieniu art. 4 § 1 pkt 5¹ k.s.h. istnieje również wtedy, gdy wywieranie decydującego wpływu na działalność spółki kapitałowej zależnej albo spółdzielni zależnej wynika z umowy o zarządzanie lub o przekazywanie zysku (art. 4 § 1 pkt 4 lit. f k.s.h.).

1.4. Regulacja art. 4 § 1 pkt 4 lit. f k.s.h., w przeciwieństwie do uchylonego art. 7 k.s.h., nie przewiduje obowiązku składania wyciągów z umów czy ujawniania okoliczności, czy umowa reguluje lub wyłącza odpowiedzialność spółki dominującej (uchylony art. 7 § 1 i 2 k.s.h.). Należy zatem przyjąć, że jeśli nawet strony wprowadzą w treści umowy jakiegokolwiek postanowienia dotyczące odpowiedzialności spółki dominującej wobec spółki zależnej, będą one miały skutek jedynie pomiędzy stronami tejże umowy.

2. Uchwała wspólników lub akcjonariuszy

2.1. Dla zawarcia umów, o których mowa w art. 4 § 1 pkt 4 lit. f k.s.h., konieczne jest podjęcie uchwały wspólników (art. 228 pkt 6 k.s.h.), uchwały akcjonariuszy (art. 300⁸¹ pkt 5 k.s.h.) lub uchwały walnego zgromadzenia (art. 393 pkt 7 k.s.h.).

Art. 4 § 1 pkt 5¹

Grupa spółek

5¹) grupa spółek – spółkę dominującą i spółkę albo spółki zależne, będące spółkami kapitałowymi, kierujące się zgodnie z uchwałą o uczestnictwie w grupie spółek wspólną strategią w celu realizacji wspólnego interesu (interes grupy spółek), uzasadniającą sprawowanie przez spółkę dominującą jednolitego kierownictwa nad spółką zależną albo spółkami zależnymi

1. Uwagi wstępne

Nowelizacja wprowadza do słowniczka Kodeksu spółek handlowych pojęcie grupy spółek. Pojęcie to ma kluczowe znaczenie dla całej regulacji prawa holdingowego, ponieważ tylko spółki stanowiące grupę spółek w rozumieniu komentowanego przepisu mogą korzystać z wprowadzanych przez Nowelizację mechanizmów.

2. Określenie „grupa spółek”

2.1. Wprowadzenie pojęcia grupy spółek do Kodeksu spółek handlowych. Zgodnie z założeniem Projektodawcy wprowadzone pojęcie grupy spółek ma na celu określić „kwalifikowany stosunek dominacji i zależności między określonymi spółkami tworzącymi grupę spółek” (Uzasadnienie, s. 6). „Grupa spółek” w znaczeniu nadanym art. 4

§ 1 pkt 5¹ k.s.h. stanowi zatem autonomiczną kategorię normatywną, a dla kwalifikacji jako „grupa spółek” konieczne jest spełnienie przewidzianych w jej definicji warunków.

2.2. Pojęcie grupy spółek w powszechnym rozumieniu. Chociaż przepisy Kodeksu spółek handlowych rzeczywiście nie posługiwały się dotychczas pojęciem grupy spółek, to było i jest to pojęcie powszechnie stosowane przez praktykę obrotu (np. Grupa PKN Orlen, Grupa PZU, które sam Projektodawca powołuje w Uzasadnieniu, s. 8). Mówiąc o „grupie spółek”, przedsiębiorcy referowali dotychczas np. do pozostawania w stosunku dominacji i zależności w rozumieniu przepisów Kodeksu spółek handlowych, sprawowania kontroli w rozumieniu art. 4 pkt 4 ustawy z 16.02.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2021 r. poz. 275) czy pozostawania w grupie kapitałowej w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 44 u.r. (zob. szerzej komentarz do art. 206, 300⁶¹ oraz 374 k.s.h.). Komentowany art. 4 § 1 pkt 5¹ k.s.h. formułuje natomiast szereg dalej idących przesłanek, takich jak kierowanie się wspólną strategią w celu realizacji interesu grupy spółek czy podjęcie uchwały, które warunkują istnienie „grupy spółek” we wprowadzanym przezeń rozumieniu.

2.3. Pojęcie grupy spółek w znaczeniu powszechnym i normatywnym. Nie ulega wątpliwości, że rozbieżny zakres desygnatów „grupy spółek” w rozumieniu potocznym i zakres desygnatów „grupy spółek” w znaczeniu normatywnym (kwalifikowanym) może prowadzić do powstania szeregu praktycznych wątpliwości. Jednocześnie mogą istnieć zarówno grupy spółek w znaczeniu potocznym (brak przecież obowiązku tworzenia kwalifikowanej grupy spółek), powszechnie stosowanym, jak i grupy spółek „kwalifikowane”, które spełniły kryteria powstania grupy spółek w rozumieniu analizowanego przepisu i które, zgodnie z przepisami art. 206 § 1 pkt 5, art. 300⁶¹ § 1 pkt 5 oraz art. 374 § 1 pkt 5 k.s.h., muszą posługiwać się określeniem „grupa spółek” (por. komentarz do art. 206 § 1 pkt 5, art. 300⁶¹ § 1 pkt 5 oraz art. 374 § 1 pkt 5 k.s.h.).

3. Kryteria powstania grupy spółek

3.1. Powstanie grupy spółek w rozumieniu analizowanego przepisu jest możliwe jedynie po spełnieniu określonych przesłanek o charakterze podmiotowym i przedmiotowym.

3.2. Grupę spółek mogą zatem utworzyć (i) spółka dominująca i spółka zależna, które (ii) są spółkami kapitałowymi.

3.3. Spółki te powinny (i) kierować się wspólną strategią w celu realizacji wspólnego interesu, zgodnie z (ii) powziętą uchwałą o uczestnictwie w grupie spółek, co uzasadnia (iii) sprawowanie przez spółkę dominującą jednolitego kierownictwa nad spółką zależną albo spółkami zależnymi.

4. Spółka dominująca i spółka zależna

4.1. Grupę spółek tworzą spółka dominująca i spółka albo spółki zależne, będące spółkami kapitałowymi. Definicje spółki dominującej i spółki zależnej znajdowały się już wcześniej w Kodeksie spółek handlowych i były szeroko komentowane przez piśmiennictwo prawnicze, w związku z tym ich analiza nie będzie przedmiotem niniejszego *Komentarza*.

4.2. Stosunek dominacji. Należy jednak w tym miejscu podkreślić, że istnienie stosunku dominacji jest warunkiem *sine qua non* utworzenia grupy spółek i uczestnictwa w niej. Ustanie stosunku dominacji stanowi natomiast o ustaniu grupy spółek (zob. szerzej komentarz do art. 21¹⁵ k.s.h.).

5. Spółki kapitałowe

5.1. Brzmienie przepisu. Grupa spółek w rozumieniu analizowanego przepisu może być utworzona przez „spółkę dominującą i spółkę albo spółki zależne, będące spółkami kapitałowymi”. Taki sposób sformu-

lowania przepisu może budzić wątpliwości co do tego, czy przymiotnik „kapitałowe” odnosi się jedynie do spółki albo spółek zależnych, czy także do spółki dominującej.

5.2. Intencja Projektodawcy. Wydaje się, że intencją Projektodawcy, wyrażoną m.in. w odpowiedziach na zgłaszane w toku procesu legislacyjnego pytania, było, aby spółką dominującą mogła być też spółka osobowa (uwaga nr 296 do Projektu wraz z odpowiedzią).

5.3. Spółki w grupie spółek muszą być spółkami kapitałowymi. W mojej ocenie jednak literalna wykładnia przepisów oraz założenie wewnętrznej spójności i racjonalności regulacji każe przyjąć, że przymiotnik „kapitałowe” odnosi się zarówno do spółek zależnych, jak i spółki dominującej.

Określenie „będące spółkami kapitałowymi” zostało wprowadzone po przecinku, a zatem niejako poza nawiasem, co może wskazywać, że powinien on odnosić się do wszystkich spółek grupy.

Ponadto przykładowo w art. 21⁵ § 2 k.s.h., który stanowi o odpowiedzialności spółki dominującej, mowa jedynie o odpowiedzialności członków organów typowych właśnie dla spółek kapitałowych. Wyłączenie odpowiedzialności wspólnika czy komplementariusza spółki, jeżeli miałyby mieć miejsce, powinno zostać wprowadzone wprost i jednoznacznie w treści przepisu. W przeciwnym razie konieczne byłoby stosowanie karkołomnej, i w mojej ocenie nieuprawnionej, analogii albo przyjęcie, że wspólnicy spółek osobowych odpowiedzialni za reprezentację i prowadzenie ich spraw nie są zwolnieni z odpowiedzialności na gruncie art. 21⁵ § 2 k.s.h.

5.4. Zasada *numerus clausus*. Kodeks spółek handlowych formułuje zamknięty katalog spółek handlowych. Jako spółki kapitałowe kwalifikowane są jedynie spółka z o.o., P.S.A. i spółka akcyjna (art. 4 § 1 pkt 2 k.s.h.).

5.5. Spółki w organizacji. Należy przyjąć, że grupę spółek mogą tworzyć spółki kapitałowe „w organizacji”, jako że status „w organizacji”

stanowi jedynie stadium powstawania i tworzenia się spółek kapitałowych (D. Kupryjańczyk [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. Z. Jara, Legalis 2020, komentarz do art. 11). Spółka w organizacji jest już natomiast autonomicznym podmiotem, który zachowuje zdolność do nabywania praw, zaciągania zobowiązań, może pozywać i być pozywana. Przy czym należy od razu wskazać, że stosowanie przepisów o grupie spółek w przypadku spółki w organizacji będzie dość ograniczone z uwagi na doniosłość prawną wpisu w KRS wzmianki o uczestnictwie w grupie spółek (zob. szerzej komentarz do art. 21¹).

5.6. Wyłączenia stosowania przepisów. Zgodnie z art. 21¹⁶ § 2 k.s.h. przepisów ustawy o spółce zależnej nie stosuje się do (i) spółki publicznej, (ii) spółki, która jest spółką w likwidacji i rozpoczęła podział swojego majątku albo jest spółką w upadłości oraz (iii) spółki będącej podmiotem objętym nadzorem nad rynkiem finansowym w rozumieniu art. 1 ust. 2 u.n.r.f. (zob. szerzej komentarz do art. 21¹⁶).

6. Spółka zagraniczna

6.1. Spółka zależna nie może być spółką zagraniczną. Dla powstania grupy spółek w rozumieniu analizowanego przepisu zgromadzenie wspólników lub walne zgromadzenie spółki zależnej (art. 21¹ § 2 k.s.h.) powinno podjąć uchwałę o uczestnictwie w grupie spółek. W przepisach brak jest referencji do jakiegokolwiek analogicznego organu właścicielskiego, który mogłyby przewidywać przepisy prawa obcego dla spółki zagranicznej. Ponadto przepisy wprost wprowadzają wyłączenie obowiązku ujawnienia w rejestrze informacji o uczestnictwie w grupie spółek wyłącznie dla spółki dominującej, jeśli posiada ona siedzibę za granicą (art. 21¹ § 3 k.s.h.). W związku z tym należy w mojej ocenie przyjąć, że **spółką zależną w grupie spółek w rozumieniu analizowanego przepisu może być jedynie polska spółka kapitałowa.**

6.2. Spółka dominująca może być spółką zagraniczną. Jednocześnie w odniesieniu do spółki dominującej brzmienie art. 21¹ § 3 zdanie drugie k.s.h. przesądza, że **spółką dominującą może być za-**

Publikacja zawiera szczegółową analizę przepisów dotyczących prawa holdingowego, wprowadzonego w ramach nowelizacji Kodeksu spółek handlowych w 2022 r.

Zaprezentowane rozważania odnoszą się do unormowań wprowadzonych w nowelizacji Kodeksu spółek handlowych, które nie były dotychczas przedmiotem szerokich rozważań piśmiennictwa ani orzecznictwa sądowego. Dzięki temu opracowanie umożliwi licznej grupie podmiotów, tj. spółkom kapitałowym tworzącym holdingi, lepsze zrozumienie złożonej materii stanowiącej istotne *novum* w polskim porządku prawnym.

Czytelnicy odnajdą tu m.in. odpowiedzi na następujące pytania:

- kiedy i jak utworzyć grupę spółek,
- jak postąpić w przypadku otrzymania wiążącego polecenia,
- kto i za co ponosi odpowiedzialność w związku z wykonywaniem wiążącego polecenia.

Autorzy – praktycy z firmy CRIDO, posiadający wieloletnie doświadczenie w doradztwie prawnym dla przedsiębiorców – rozumieją, jakie zmiany w organizacjach wywoła wprowadzenie prawa holdingowego. Dlatego wskazali w komentarzu nie tylko praktyczne problemy, z którymi będą mierzyć się przedsiębiorcy, lecz także ich rozwiązania oraz możliwe interpretacje nowych, a jednocześnie bardzo istotnych dla obrotu gospodarczego przepisów. Dzięki wykorzystaniu grafik, przykładów i wykresów całość pokazano w bardzo przystępny sposób.

Książka jest przeznaczona przede wszystkim dla radców prawnych, adwokatów, aplikantów i innych prawników pracujących w kancelariach oraz działach prawnych firm, a także dla przedsiębiorców prowadzących działalność w formie spółki kapitałowej.

9788382866742 W01P01

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

ISBN 978-83-8286-674-2

9 788382 866742

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 199 Zł (W TYM 5% VAT)

